

GLASBENA UMETNOST

1. URA: SPOZNAJMO TOLKALA

- **Orffovi instrumenti**

Na prvi spodnji povezavi lahko pogledaš in prisluhniš kaj so Orffova glasbila.

<https://youtu.be/C1A-6ljnHg>

Ugotovil/a si, da so to mala **tolkala**, ki jih je avstrijski glasbenik Carl Orff iz velikih (koncertnih) tolkal nekoliko priredil za otroke. Nanje igraš tako, da jih udarjaš, tolčeš, stresaš, praskaš ...

- **Spoznajmo tolkala**

Najstarejše tolkalo so naše **roke**. Z njimi lahko udarjamo, ploskamo, drgnemo, gladimo, trkamo, tleskamo in tako ustvarimo veliko zvokov. Z rokami ustvarjajo različne zvoke.

Tolkalo je glasbilo, na katero se igra s tolčenjem na napeto opno, ploščo.

Večina tolkal potrebuje tudi **udarjalke** (palice). So iz različnih materialov, npr. volna, plastika, les, guma, kovina, zato z njimi lahko ustvarjamo različne zvoke – nežne, grobe ...

Namesto udarjalk lahko uporabimo roke, npr. pri tamburinu.

Tokalisti so glasbeniki, ki igrajo na tolkala. Po navadi so nameščeni zadaj v orkestru.

Tokalisti so multitalenti. To pomeni, da ne igrajo samo enega instrumenta, pač pa morajo obvladati vsa tolkala.

Če želiš igrati npr. na bobne, se vpišeš v glasbeni šoli v oddelek tolkal in tako igraš na bobne, triangel, činele, ksilofone ...

Tolkala delimo na:

RITMIČNA

triangel,
mali boben,
kraguljčki,
činele,
kastanjete,
ropotulje,
leseni blok,
dvotonski cevasti les,
palčke,
kabasa,
kotlasti boben (pavke ali timpani)

MELODIČNA

zvončki,
vibrafon (velik metalofon),
marimba (velik ksilofon).

- **Naloge v SDZ, str. 34, 35**

Oglej si sličice v delovnem zvezku.

1. naloga

Ob slikah spoznavaj tolkala.

Pavke (timpani) ali kotlasti bakreni bobni so različnih oblik in uglašeni na določene obsege tonov. Zato na koncertih vidimo več pavk povezanih skupaj. Opna, napeta čez obod, je lahko plastična ali iz telečje kože. Pavke imajo pedala, s katerim tolkalisti uravnavajo višino tona. Najraje posnemajo grmenje topov, bitje srca ...

Marimba (velik ksilofon): ploščice so razporejene kot klavirska klaviatura. Je nižje zvoneč ksilofon.

Vibrafon (velik metalofon): pod vsako kovinsko ploščico je cev, ki obogati zvok. Ima vibrirajoč in trepetajoč zvok.

Zvončki imajo kovinske ploščice, ki so razporejene kot klavirska klaviatura. Krajše ploščice zvenijo višje, daljše pa nižje. Imajo svetel, zvončkljajoč in radosten zvok.

2. naloga

Samostojno reši nalogo. Preverimo rešitve: tamburin, činela, boben, palčke, ropotulje, triangel. Preberi napisa v oblakih.

Na spodnji spletni povezavi si lahko ogledaš cel orkester tolkal.

<https://www.youtube.com/watch?v=6ltP-OIuKNY>

2. URA: SPOZNAJMO TOLKALA (poslušanje)

- **Glasbeno didaktična igra: Baloni in palice**

Če imaš doma balon, ga napihni. Poišči še manjši palici ali pa leseni žlici.

Napihnjen balon primi z nogami. S parom udarjalk udarjaj po bobnu in ustvarjaj ritem.

- Primer: Udarjaj v ritmu samo z levo roko, nato z desno roko, z obema rokama...

Poslušanje

Na spodnji spletni strani poslušaj posnetek. Vzami leseni žlici in poskušaj zraven nanje udarjati.

<https://youtu.be/6ltP-OIuKNY>

Skladatelj Leroy Anderson je napisal veliko takih skladb. Ena prikupnejših je skladba s pisalnim strojem, ki si jo lahko ogledaš na spodnji povezavi. Tolkalist uporabi pisalni stroj za svoje tolkalo.

<https://youtu.be/lz8WztFHHNk>

Na spodnjem spletnem naslovu lahko poslušáš skladbo, v kateri tolkalist uporabi ritmično šumenje papirja.

https://youtu.be/doV2j3_Amgo